

Inleiding

De start van mijn verzameling oude ansichten ligt bij Jan Kramer, hij deed het vlammetje ontsteken van het romantische gevoel dat ik kreeg bij die oude plaatjes van ons dorp, de plaatjes van huizen die er al lang niet meer waren.

Een dierbare herinnering heb ik ook aan Piet Mooy. Met hem en Henk Jellema maakten wij het boekje 'Oude ansichten van Bergen', wat de start werd van een jarenlange intensieve samenwerking.

Aan Piet heb ik een groot deel van mijn ansichtenverzameling te danken. Samen bezochten wij de ruilbeurzen en mocht ik zijn ruilmateriaal gebruiken.

Centrum Schoorl, één van mijn eerste ansichtkaarten, rechts de smederij aan de Paardemarkt.

'Ik wil mijn verhalen kwijt'

Alphons Leijsen bouwt aan website Oud Schoorl

'Al vanaf mijn vroege jeugd...' Het zijn de eerste woorden op de website oudschoorl.nl, het initiatief van Alphons Leijsen. Hij vertelt in die eerste zinnen over zijn fascinatie voor het verleden van Schoorl. Een fascinatie die begon bij de oude ansichten die hij als jonge knul in handen kreeg. Hij werd een verwoed verzamelaar, maakte van zijn hobby - deels - zijn beroep. En nu zijn leeuftijd inmiddels met een 8 begint, werkt hij verwoed aan het vastleggen van zijn kennis en die van anderen over Schoorl. Want hij gruwt bij de gedachte dat al die verhalen over de mensen en de huizen die samen het lint van dorpen vormen, verloren kunnen gaan.

Alphons Leijsen was vroeger niet Avies van een beetje aandacht. Deze kleinzoon van Belgische vluchtelingen, die in de Eerste Wereldoorlog in Groet belandden, was ooit het jongste gemeenteraadslid van het land, hij werd ook de jongste wethouder. Nu blijft hij liever op de achtergrond. Maar vooruit, voor zijn website oudschoorl.nl stapt hij nog een keer naar voren. In de hoop dat veel dorpsgenoten met hun verhalen en beelden gaan meebouwen aan de historische site en ervan gaan genieten.

Die vroegste jeugd, Alphons weet niet waar die fascinatie voor oud Schoorl vandaan kwam. 'Als tiener was ik al weg van ansichten', vertelt hij in de woonkamer van het huis aan de Oude Heereweg. 'Ik zag ze bijvoorbeeld bij de gepensioneerde boer Kramer, die ze opborg in oude behangboeken. Misschien is het een romantisch gevoel, als ik zo'n oud plaatje zie, krijg ik meteen de fantasie erbij, over de mensen, over het leven op die plek.' Bovendien zat het verzamelen hem in de genen. 'Ook suikerzakjes, lucifermerken, bierviltjes... Waren we op bezoek bij een oom in Brussel, ging ik alle terrassen langs voor bierviltjes. Ik heb ze allemaal nog.'

Alphons had al snel een, wat hij noemt, 'behoorlijke verzameling' prentbriefkaarten van de Schoorlse dorpen. 'Behoorlijk' is waarschijnlijk wat te bescheiden uitgedrukt, want toen hij de boekjes met ansichten zag van een uitgever in Zaltbommel, kwam hij op een idee. 'Mijn vader trouwde de dochter van de smid in Schoorl, waar hij werkte. Zij begonnen toen zelf een smederij aan de Heereweg in Schoorl, schuin tegenover wat toen De Roode Leeuw was. Zoals toen gebruikelijk verkochten ze daar ook potten en pannen. Daar kwamen in de loop van de tijd steeds meer spullen bij. Ik dacht: m'n moeder heeft een winkel, als ik zelf boekjes met ansichten van Schoorl laat drukken, kunnen we die daar verkopen. Dat werd, in 1969, 'Oude ansichten van Schoorl'. Het werd ook de start van uitgeverij Pirola.'

Passie

Het succes van het boekje smaakte naar meer. Alphons begon zowaar over de grenzen van zijn geliefde Schoorl te kijken: naar Bergen bijvoorbeeld. 'Ik ruilde wel vaker met een verzamelaar daar, Piet Mooij. Ik mocht zijn materiaal gebruiken voor een vergelijkbaar boekje over Bergen.' De uitgeverij Pirola was geboren en zou uitgroeien tot wellicht de bekendste uitgever van historische boeken over noordelijk Noord-Holland. Je zou makkelijk kunnen concluderen dat Alphons' fascinatie voor de Schoorlse historie vooral werd aangewakkerd door dat eerste boekje. Ten onrechte, zoals zijn website oudschoorl.nl laat zien. De passie voor het vastleggen van het dagelijks leven zat bij hem ingebakken. Twee jaar eerder, in zijn studententijd, filmde hij al een jaar lang met dubbel 8 rolletjes overal in Schoorl. Hij bezocht de scholen, winkels, was bij grote branden, filmde hoe de dorpingen de belangrijke feestdagen vierden. Het leverde vele uren materiaal op, waarvan nu in zes delen drie uur op zijn website is terug te zien.

Alphons schoot de film weliswaar in zijn studententijd, maar het was pure liefhebberij, met zijn studie had het niks te maken. 'Zoals je mag verwachten was ik liefst geschiedenis gaan studeren, maar daarvoor moest je latijn hebben. Ik was niet best in talen. Het is toen economie geworden.' Het waren de nevenactiviteiten die zijn toekomst zouden bepalen. 'We organiseerden zomerkampen voor kinderen die niet op vakantie konden. Al snel wilden de kinderen meedoen die ook met hun familie op vakantie gingen. Drie weken lang zomerkampen, telkens met honderd kinderen tegelijk. Dat werd mijn vooropleiding voor het onderwijs!' Na het afronden van zijn studie belandde Alphons voor de klas. Vijftientig jaar zou hij lesgeven aan de bovenbouw op een middelbare school in Enkhuizen, totdat het écht niet meer te combineren was met de uitgeverij. 'Overdag voor de klas, 's avonds, soms zelfs de hele nacht, en in de weekeinden Pirola. En dan was ik in de begintijd dus ook nog actief in de politiek. Als je jong bent lukt dat, maar op een gegeven moment houdt het op.'

Verhalen

De liefde voor de historie van zijn omgeving raakte al die jaren nooit op de achtergrond. Mede doordat steeds meer mensen bij Pirola aanklopten. Het leerde hem dat héél veel mensen een boeiend levensverhaal te vertellen hebben. 'De ene keer zat ik met de abt, dan met een rabbi, of met iemand die z'n hele leven zwemonderwijs gaf. Of ik kwam aan de Eeuwigelaan, waar iemand z'n hele leven dagboeken had bijgehouden en een boek wilde samenstellen. Ik heb er zoveel leuke contacten aan overgehouden.' Zelf zou hij zich altijd blijven richten op de Schoorlse dorpen. 'Ik ben gek op West-Friesland, prachtige dorpen zijn het. Maar ik ga niet achter die geschiedenis aan, dat blijft voor mij beperkt tot Schoorl.' Wie een tijdje met Alphons praat over dat lint van

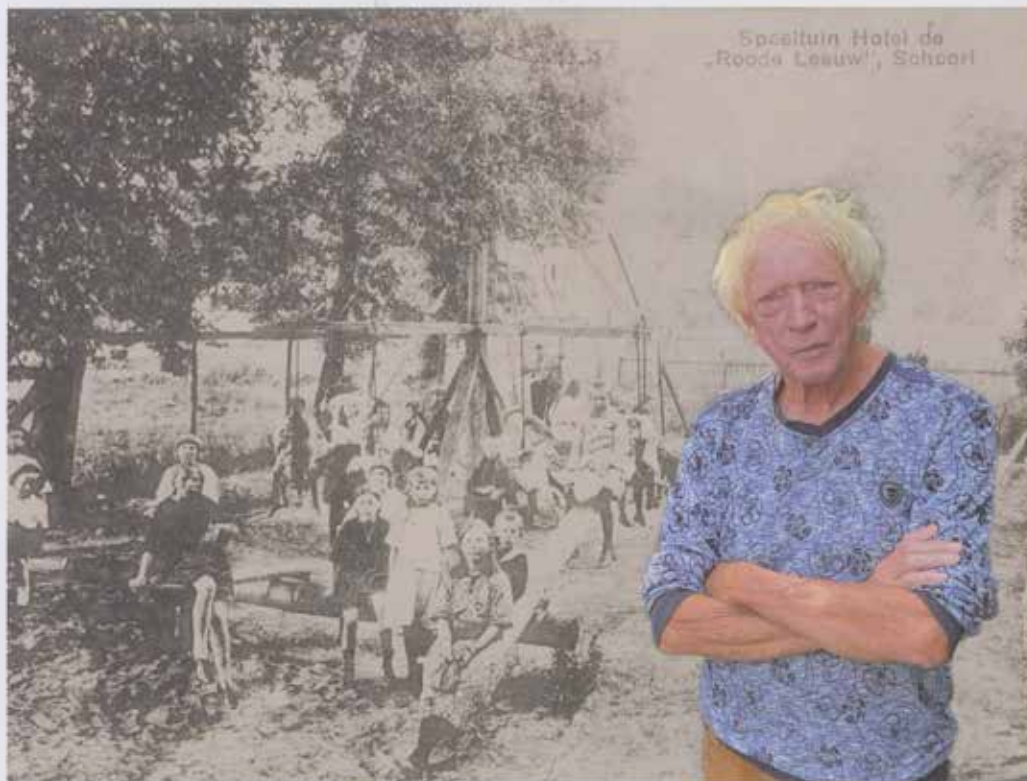
Aagtdorp tot Camperduin, beseft al snel dat hij inmiddels over zo'n beetje elke vierkante meter verhalen kan vertellen.

Die verhalen tekent Alphons Leijssen nu op voor zijn website. 'Fietsen is een grote hobby, de tuin ook, maar de computer trekt altijd. Dan wil ik weer naar boven om gevonden informatie op te tikken.' Het besef van ons aller sterfelijkheid moet bij die drang een rol spelen, erkent hij. 'Ik heb in veel besturen gezeten, vaak was ik de jongste. Dan zie ik nu een foto van zo'n bestuur, blijkt weer dat ik als laatste over ben.' Gevraagd naar het waarom van zijn website heeft hij dan ook slechts vijf woorden nodig. 'Ik wil mijn verhalen kwijt.' Met die verhalen geeft hij bovendien beteke-

nis aan de 25.000 afbeeldingen die zijn archief rijk is. 'Het is de kleine geschiedenis van ons allemaal, die niks voorstelt en onherroepelijk verdwijnt als wij die niet optekenen.' De verhalen en de plaatjes, ze horen bij elkaar. Die overtuiging moet Alphons altijd al hebben gehad. Hoe summier ook, de ansichten in zijn allereerste boekje voorzag hij al van meer informatie dan bij dit soort fotoboekjes gebruikelijk was. Nu belooft Alphons voor oudschoorl.nl verhalen van honderden pagina's, die ondersteund worden door de foto's van weleer. Alphons is hofleverancier van de website oudschoorl en de daaraan gekoppelde facebook-pagina. Maar hij hoopt dat ook dorpsgenoten hun verhalen, foto's en films delen. Terug

daarom naar de homepage, waar hij opent met die woorden 'al vanaf mijn vroege jeugd...'. De laatste zin van die introductie luidt: 'Het zou fantastisch zijn als jullie ook materiaal, kennis en ideeën zouden willen inbrengen, waardoor we samen zoveel mogelijk van de historie van Schoorl kunnen bundelen.'

Peter Hovestad

Universiteit voor zelfstudie zolderkamer in Schoorl

Ex-veehouder bouwde voor zichzelf een monument

Drieenzestigjarige veehouder-in-rust Jan Kramer is best bereid toe te geven, dat hij er als hoer destijds altijd al wel een beetje is uitgesprongen. Niet in negatief opzicht. Zijn veestapel mocht er zijn, zijn bedrijf kon de toets der kritiek ruimschoots doorstaan. Wat hem er „uit deed springen“ waren zijn enorme belesenheid, zijn verzamelwoede, zijn onstilbare honger naar kennis. „Wanneer ik vroeger met een paar koeien naar de Purmerender markt ging en ik had mijn zaken gedaan, verdween ik ijlings naar de rommelmarkt. Daar bracht ik dan verder mijn tijd roek. Die kooplieden kenden me al gauw. Het gebeurde dikwijls dat ik er werd begroet met de opmerking: „Kramer, ik denk dat ik nu iets heb dat je wel zal interesseren“. Ik heb er prachtige aanwinsten voor mijn verzameling weg gehaald“.

Dertien jaar geleden noopte zijn gezondheid hem tot het nemen van het besluit, zijn boerderij aan de Oostdijk in de Beemster (tegen Onsthuizen aan) te verlaten. Hij trok met zijn vrouw naar Schoorl om er te gaan stil leven, zoals dat heet. Stil leven houdt van Jan Kramer echter niet in het rustig met de handen over elkaar gaan zitten en verder maar afwachten. „Ik heb het gewoon druk. Zo af en toe kom ik tijd te kort. Een mens moet zijn geest bezig houden. Dat houd je namelijk jong“.

Die activiteit van altijd bezig Jan Kramer heeft gestalte gekregen in een monument, dat hij voor zich zelf heeft opgebouwd in zijn woning aan de Heerenweg 92. Een monument van kennis, van feiten: van het gedrukte woord, knipsel voor knipsel opgetrokken tot een imposant en indrukwekkend geheel. Een — letterlijk — gewichtig geheel ook. De woning dient van een hechte, weldoordimmerde constructie te zijn.

Jan Kramer, geboren in Middelste en gedurende 25 jaar hoer geweest

die grote mannen zelf op schrift hebben gesteld, staat in zijn bibliotheek.

Het is een imposant en indrukwekkend geheel: een rijk

Jan Kramer in zijn schatkamer: de universiteit voor zelfstudie die hij — eigenhandig — als een monument voor zichzelf heeft opgebouwd

Bergens grootste verzameling veilig onderdak

Collectie Mooy nu in Archief

HENK JELLEMA

BERGEN - De bijna 90-jarige, geboren Bergenaar Piet Mooy, beleeft bijzondere tijden. Deze oud-buschauffeur (ruim 40 jaar achter het stuur), die rasverzamelaar en dorps historicus is geworden, werd in april 2012 koninklijk onderscheiden en kortgeleden is zijn gigantische verzameling overgebracht naar het Regionaal Archief. Daar is deze onder de naam 'Collectie Mooy' veilig onderdak en kan door iedereen worden geraadpleegd.

Jesse van Dijk, conservator Beeldcollecties van het Archief, geholpen door Piets dochter Marian, vervoerde de volle dozen en mappen naar Alkmaar. Hierin de duizenden Ansichtkaarten (150 maal de Ruïnekerk) en talloze foto's van bloemencorso's, sportclubs, NHADO-bussen, Bergen in oorlogstijd (25 vliegtuigcrashes), twee Bello-albums, schoolfoto's vanaf 1900, namenlijsten van overledenen op de begraafplaatsen, 460 bidprentjes enz. In het Archief maakte men maar liefst tien meter plankruimte vrij voor hetgeen Mooy in bijna zestig jaar bijeenbracht.

Archiefdirecteur Paul Post en zijn staf zijn zielsgelukkig met deze vrijwillige schenking, evenals met het feit, dat Piet met zijn fabelachtig geheugen bij de digitalisering alle namen, locaties en feiten op de afbeeldingen feilloos

Lezingen

kan opnoemen. Piet

Piet Mooy voor één van zijn kasten boordevol fotomappen, die nu in het Regionaal Archief zijn opgeborgen. (Foto: Henk Jellema)

Mooy, de naaste familieleden en ook zijn vele vrienden hebben volledig vrede met de overdracht van deze historische 'schat'. Mooy, tevreden lachend: "Verzamelen moest ik leren, maar hier kon ik naartoe leven."

NHADO

Jong begonnen als bakkersknecht werkte Piet, zoon van een huisschilder, vanaf 1946 als buschauffeur bij de Naco. Vervolgens reed hij op de blauwe NHADO-lijn bussen van de firma Schalkwijk en wederom bij de Naco. Toen Mooy in 1955, tijdens een opruiming bij zijn broer Harrie, een mooie, oude Ansichtkaart vond, was zijn interesse gewekt. De wisselende rijtijden gaven hem veel vrije tijd om alles van en over Bergen te verzamelen en rubriceren. Door ruilbeursbezoeken, maar ook via buspassagiers en andere dorpsgenoten, groeide de collectie zinderogen. Piets echtgenote en dochters waren trots op vaders activiteiten.

Het sympathieke van Mooy was steeds, dat hij door zijn vele dialezingen anderen van zijn afbeeldingen liet meegenieten. Daarnaast werkte hij mee aan de Pirolaboeken met Ansichtkaarten en foto's en de uitgaven van Frits David Zeiler en Bert Buijzer. Jarenlang leverde Piet Mooy, mede-oprichter en erelid van de Historische Vereniging (HVB), afbeeldingen voor de edities van de 'Bergense Kroniek'. Je kunt gerust zeggen, dat de unieke en rijke 'Collectie Mooy' een voor altijd herkenbaar gezicht aan het 'oude' Bergen heeft gegeven. Info Regionaal Archief: tel. 072-8508200 (vragen en aanbiedingen).

Dit is Senna. Een vechtartje. Twee maanden te vroeg geboren. En morgen misschien blind.

000 FONDS Sins 2010 www.000fonds.nl